

července 1884, čís. 12796/83 cit. v témže vydání u §u 72 pozn. 9., že politické úřady jsou povolány k rozhodování o náhradách škody v ú-b e c j e n v ý m i n e č n ě a obmezuje se jich judikatura zvláště i v zá-ležitostech vodoprávních na likvidní nároky na náhradu škody. O trestný, bezprávný čin, vybočující z vodoprávních oprávnění opírá též žalující spolek svůj žalobní soukromoprávní náhradní nárok, byť též v ustanovení vodního práva kotvicí. Pořad práva je tedy přípustným.

Čís. 4326.

Vázne-li na domě ve prospěch pivovaru dluh ze zápůjčky, jenž dle obsahu dluhopisu má být splácen odběrem z věřitelova pivovaru, závazek k odběru piva není však zapsán ve hlavní knize, nepřechází takto závazek na nabyvatele domu a jest tento oprávněn, splatit dluh kdykoli hotově.

(Rozh. ze dne 14. listopadu 1924, Rv I 1006/24.)

Notářským spisem ze dne 29. září 1911 přijala Antonie T-ová od žalované společnosti zápůjčku 10.000 K, zavázala se za to pobírat pivo od společnosti za obvyklé u žalované ceny a splácti dluh výhradně jenom tím způsobem, že se bude z každého odebraného hektolitrů piva počítati cena o jednu korunu vyšší, než v pivovare obvyklá, na srážku dluhu. Tento závazek převzala nejen pro sebe, nýbrž i pro své dědice, nástupce v držbě hostince a práva. Tito měli být povinni, závazky notářským spisem převzaté, stejně plniti. Odběr stanoven aspoň na 300 hl ročně, při menším odběru měla vypůjčitelka nahraditi škodu z důvodu neodebrání plného množství vyjma případ, že prokáže, že více nevyčepovala. Do zahájení sporu za téměř 12letou dobu nebylo na zápůjčku ničeho zapláceno pokud se týče z odběru odpočítáno. Právní nástupci Antonie T-ové nabídli žalované zaplacení zápůjčky a když odmítla, složili zapůjčený peníz na soudě. Žalobu domáhající se vydání výmazné kvitance o b a n i ž š í s o u d y zamítly, N e j v ý š š í s o u d uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Soudy nižší vycházejí z názoru, že ujednání závazku o splácení zápůjčky odběrem piva i pro nástupce v držbě je přípustné a je váže, a že žalobci závazek ten převzali kupní smlouvou, kterou převzali splácení a úročení zápůjčky 10.000 K, na hostinci vážnoucí. Ale názor nižších soudů, že žalobci jsou vázáni smlouvou o odběru piva, a o způsobu splácení zápůjčky, je mylný. V knize pozemkové zapsáno je pouze právo zástavní pro pohledávku pivovaru ze zápůjčky 10.000 K, pro úroky a útratovou kauci, není však zapsán závazek k odběru piva. Dle §u 4 knih. zák. nabývá se práva knihovního teprve zápisem do knihy hlavní; toliko při obsáhlejších ustanoveních lze se při zápisu v knize hlavní odvolati na sbírku listin. Rozhoduje tedy o tom, jakého práva věcného jest vkladem nabyto, zápis v knize hlavní. Ježto v této je za-

psáno toliko zástavní právo za zápůjčku, úroky a jistotu útratovou, a není z něho zřejmým závazek k odběru piva, nestal se tento závazek věcným a nebylo zápisem založeno břemeno reální k odběru piva. Proto názor, že již nabytím reality po Antonii T-ové byl založen závazek žalobců k odběru piva, jest nesprávným. Nejde o reální břemeno, k jehož nabytí jest potřebí vkladu knihovního, který se nestal (§ 445, 431 obč. zák.). Proto ujednání Antonie T-ové se žalovanou váže jen smluvníky a ty, kteří dotyčný závazek osobně převzali. Není proto ve sporu rozhodno, zda Antonie T-ová a žalovaná společnost zamýšlely založiti závazek k odběru piva jako břemeno reální a zda je taková smlouva neplatna, příčíc se zákonu (§ 879 obč. zák.). Osobní závazek žalobců k odběru piva a splacení zápůjčky jen odběrem jeho za vyšší cenu, mohl vzniknouti pro žalobce jen, kdyby ho byli převzali; ale oni ho nepřevzali. Není správným v tom směru úsudek nižších stolic. Dle tvrzení samé žalované převzali žalobci kupní smlouvou ze dne 8. srpna 1920 uzavřenou s manželi H-ovými dluh ze zápůjčky 10.000 Kč na srážku kupní ceny k zaplacení a zúročení. Tím však nestali se ještě osobními dlužníky žalované. Dle §u 1405 obč. zák. je prohlášení přejímatele dluhu vůči dlužníku tehdy nastoupením přejímatele na místo dlužníka starého, svolí-li věřitel. Dokud svolení to nenastalo, ručí přejímatel jen jako při převzetí splnění. Svolení takové ve sporu tvrzeno nebylo, nebylo uvedeno, že žalovaná chce nebo chtěla pustiti staré dlužníky a přijati žalobce místo nich. Proto ručí žalobci jen jako přejímatelé splnění. Dle §u 1404 obč. zák. znamená převzetí splnění toliko ručení za splnění vůči dlužníku a věřiteli z něho nevzejde přímo žádné právo. Z toho plyne, že žalovaná, pokud k převzetí dluhu nesvolila a nového dlužníka na místo původního nepřijala, nenabyla z kupní smlouvy ze dne 8. srpna 1920 a obsaženého v ní prohlášení o převzetí dluhu žádného práva vůči žalobcům a žalobci nestali se tedy osobními dlužníky žalované. Oni ručí toliko za splnění prodávatelům H-ovým. Nesprávným je tedy úsudek, že žalobci vstoupili do dluhu místo původní dlužnice T-ové, zejména že vstoupili v závazek k odběru piva a splacení zápůjčky jen odběrem vůči žalované. Ovšem jest správně, co uvádí odvolací soud, že by ke změně o způsobu placení dluhu mezi dlužníkem osobním a věřitelem bylo potřebí smlouvy nové, ale povinnosti přejímatele dluhu a splnění nejsou jiné, než samého dlužníka (§ 1407 a 1423 obč. zák.). Ale tu dle samého znění notářského spisu není na případ, že závazek k odběru piva nástupci v držbě nebude dobrovolně převzat, pamatováno, protože strany zřejmě zamýšlely nástupce bez ohledu na jejich vůli zavázat, míníce, že závazek k odběru piva a splacení zápůjčky jen odběrem i bez svolení nástupců na ně přejde. Nebylo proto ani zamýšleno, by při změně držby hostince zůstala zavázanou k odběru piva vypůjčitelka a nástupci v držbě ručili jenom jako vlastníci reality, aniž by převzali sami osobní povinnost k odběru a tedy i zaplacení zápůjčky odběrem piva. Tedy bez ohledu na to, zda je ono ustanovení smlouvy, že i nástupci v držbě jsou povinni k odběru piva, platno, čelíc proti zákazu zakládání reálných břemen propinačních podle patentu ze dne 7. září 1848, čís. 1080 sb. zák. soud čl. IX, neváže toto ustanovení

nástupce, poněvadž nebylo ani vloženo do knihy pozemkové. Smlouva nemá ustanovení o splatnosti zápůjčky pro ten případ, který nastal, totiž, přestane-li vypůjčitelka provozovati hostinství a zcizí hostinec a nástupitelé nebudou povinni převzítí závazek k odběru piva a také ho nepřevzmou. Smlouva stanoví jen povinnost k odběru, pokud sama vypůjčitelka bude provozovati živnost osobně nebo zástupcem, ať již v hostinci starém nebo při přenesení koncese na provozovnu na dům jiný, neobsahuje však pro nástupce závazku k odběru piva a splácení zápůjčky odběru piva dobrovolně. Výklad smlouvy, že v případě zcizení hostince zůstane osobní závazek vypůjčitelky k odběru piva a splácení zápůjčky odběrem, odporuje právě úmyslu stran, které chtěly stanovití závazek reální, zcizitelku tedy nepostihující, ale s realitou převoditelný, kterého však skutečně nezaložili, již z toho důvodu, že nebyl vložen do knihy pozemkové, bez ohledu na to, byla-li úmluva taková platna. Smlouva tedy neobsahuje ustanovení o době splácení zápůjčky pro nastalý případ. Sluší ji proto doplniti dispositivním předpisem zákona, jemuž strany, neumluvivše jiných modalit splácení, nechaly průchod. Dle zásady Šu 904 a 1417 obč. zák. jest určení splatnosti v pochybnosti dáno ve prospěch dlužníka a proto nelze v jeho neprospěch přijetí splácení oddalovati, když platit chce a nesplatnost smluvena není. Žalobci jako přejímatelé splnění, dostavše onou úmluvou o převzetí splnění i svolení dosavadních dlužníků ku zaplacení, mohou splatiti dluh kdykoli (§ 1423 obč. zák.). Není správným názor odvolacího soudu, že žalobci převzali závazek k odběru piva a závazek splácení odběrem jako dlužníci hypotekární. Právo zástavní jako právo věcné oprávnňuje zástavního věřitele toliko k uspokojení z věci zastavené, ale neukládá vlastníku zástavy pozitivního plnění. Proto z důvodu zástavního práva jako vlastníci zástavy žalobci nemají povinnosti plniti dluh osobního dlužníka a tedy ani povinnosti odbíratí pivo a splácti dluh jen odběrem. Tím, že se stali vlastníky zástavy, nevstoupili ještě nijak v obligační poměr k žalované. Shrnou-li se hořejší vývody, plyne z nich, že nebyl založen věcný závazek držitelů reality, z něhož by žalobci jako vlastníci reality byli povinni k plnění. Oni ani osobně nepřevzali závazku k určitému splácení zápůjčky, zejména odběrem piva, a nejsou ani jako hypotekární dlužníci k němu povinni. Smlouva o zápůjčku neustanovuje, kdy je zápůjčka splatna pro případ, že pomine osobní závazek dosavadního dlužníka zcizením hospody a nepřejde na nástupce, proto lze zápůjčky platiti kdykoli, nastane-li tento případ. Když pak žalobci nabídli žalované placení, dle uvedeného právem, a žalovaná je nepřijala, uložili právem peníze na soudě a pominul tímto složením dluh ze zápůjčky (§ 1425 obč. zák.). V důsledku toho jsou žalobci oprávněni žádati vydání vkladné kvitance (§ 1426 a 1369 obč. zák.).

Čís. 4327.

Obchodní pomocníci (zákon ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.).

Lhůta Šu 34 zákona o obchodních pomocnících jest propadnou a dlužno k ní přihlížeti z úřadu.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1924, Rv I 1085/24.)